

REDACȚIA
RA STR. AULICH (ADAM)
ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
1 an fl. 10; pe 1/2
fl. 5; pe 1/4 de an
2-50; pe 1 lună fl. 1.
Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.
Inscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)
INSERȚIUNILE:
Pe 1 și 2 garmond: prima-oară
7 cr.; a doua-oară 6 cr.;
a treia-oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

In fața greutăților.

Cu un lucru trebuie să ne tragem seama toți: stăpânirea ungurească va apăsa asupra noastră cu toate greutățile și piedeci de neînviș ne va pune când am mai voi să convocăm conferința națională, singura care în trecut avea cuvântul hotărîtor în afacerile politice române.

Dovadă întru aceasta e, că au fost oprite nu numai conferințele naționale convocate în anul trecut, lunile Maiu și Octomvrie, dar' au fost pedepsiți, cu temniță și în bani, chiar și cei-ce au convocat conferința, după cum s'au pedepsit și aceia, cari au convocat conferințe electorale pentru a alege delegați la conferința națională.

Așa s'a întemplat apoi, că multe cercuri electorale nici nu au ales delegați. Nu s'au ales nici chiar în centru, la Sibiiu. Ear' o parte dintre bănațeni au nesocotit invitarea dela Sibiiu, nevoind să aleagă ei înșiși delegați.

Chiar dacă s'ar întruni o conferință națională, ne-am găsi deci în fața unei încercări destul de superătoare. Am avea delegați cu mandat nou, în regulă, și am avea de cei, al căror mandat s'a împlinit cu începutul anului 1897.

Nu știm apoi dacă cei rămași în comitetul național au luat hotărîri cu privire la starea în care se găsește partidul național român și dacă hotărîrile aduse s'au făcut cunoscute și cluburilor comitatense ori celor electorale, și câte din acestea s'au supus ori au respins poruncile naționale date.

Scurt: nimeni nu știe nimic hotărît, ci toți ne întrebăm, *ce e de făcut?*

Ca să putem însă da un răspuns folositor pentru întreg neamul, povățuim deci care să fie urmată de întregul popor, de toți căți nu vor să audă de desființarea volnică a partidului nostru național, e neapărat de lipsă se întruni la un loc toți, căți din sufletul lor sunt hotărîți a nu desarma, ci a duce lupta înainte.

Cine să-i adune însă și căți sunt ei-ce nu dau îndărăt din luptă?

Eată întrebarea cea mai grea.

Grea îndeosebi pentru-că nici chiar adunare numai de a fruntașilor cu reu s'ar îngădui. Ear' conferințele și zise confidențiale, unde s'ar putea întruni 30—35 persoane, nu prea duc nici un rezultat practic.

Și eată de ce ar fi greu mai ales acum: e vorba să se găsească un chip de luptă întru a ușura starea grea de acum, ceea-ce se poate nădăjdui însă numai când toate elementele partidului național ar primi chipul de luptă propus.

Nu ne-am putut însă înțelege delin nici atunci, când conferința națională, comitetul și partidul național

aveau puțința de a se sfătui după formă și lege.

Și acum, ni-e teamă, fruntașii singuri întruniți, ar risipi vreme multă cu așa zisele „chestii de principii“, și după 3—4 luni de discuțiuni, am fi tot unde suntem azi.

O scăpare este însă.

Programul național e mărturisit și primit de toți.

Pentru a scăpa deci din încercăturile de acum, trebuie să facem ceea ce au făcut toate națiunile când ele s'au găsit în strîmtoare, și toate partidele cari străbăteau vremuri de grele încercări: să ne întoarcem la obârșia vieții noastre de partid, să întrebăm adecă massa mare a poporului.

Toți, căți suntem în partidul național, vorbim și scriem întotdeauna în numele poporului. De trei ani însă, de când s'a oprit ori-ce manifestare a partidului național — căci și după adunarea din 28 Noembrie 1894 s'a dat un nou și aspru ueaz — poporul român n'a mai fost întreat asupra celor ce s'au petrecut.

Să mai stăm cum suntem, nu e îngăduit. Am primejdui tot ce s'a ajuns, am nesocoti jertfele aduse, ar fi să dăm uitării suferințele atâtor martiri.

Trebuie s'o pornim deci într'un chip oare-care, și anume așa, ca să fim îngăduiți de puțină lege ce mai există și pentru noi. Să apelăm deci la popor, la massa alegătorilor, să vedem căți mai sar în picioare când la treabă națională sunt chemați. Să vedem, că dintre fruntași chiar, căți mai poartă grija afacerilor politice naționale, să vedem dacă s'au închis rănile produse de criza nenorocită, să vedem dacă patimile s'au potolit până la așa măsură, în cât în viitor să se poată nădăjdui o înălțătoare și bărbătească luptă.

S'o mărturisim cu toții: la mulți pare că a scăzut și căldura și grija pentru cele naționale.

Să ne întoarcem deci spre isvorul care nici-odată nu seacă, ci pururea datător de viață este: la massa mare a poporului, bun, blând, răbdător, dar și curajos, căci cine, de pe la adunările în care se găsea popor, nu s'a întors acasă mai cuminte parcă, și la tot casul mândru și plin de curagiu?!

După a noastră cea mai bună știre, fruntași ai neamului se străduiesc în calea pe care să se întâlnească toți cei cu dragoste de neam, toți căți vor să dea la o parte nimicurile ce atâta vreme despărțise tovarăși buni de luptă, toți căți cred în puterea de viață a poporului, în a cărui căldură au să se topească toate relele și din a cărui suflet mare au să răsară toate gândurile ce duc la mântuire.

Să stăm gata!

Slovacii, tovarăși nostri de luptă, dau înainte, se pregătesc tot mai tare de luptă. În curîndă vreme vor scoate o foaie săptămînală. Foaia se va numi „Slovensky Listy“, va apare în Rosenberg și va fi condusă de amicul nostru Gustav Augustini, care în același timp va fi și colaboratorul nostru, ținîndu-ne în curent cu cele-ce se petrec între Slovaci.

Noua foaie va lupta pe aceeași basă națională ca „Narodny Noviny“, doar' că va da o deosebită grige și chestiunilor economice. Dorim isbîndă deplină!

Scrisoare din Budapesta.

La mormîntul lui Goșdu.

Budapesta, 1 Nov. 1897.

Studentii recunoscători. — Români din Budapesta. — Plecarea la mormînt. — La criptă. — Vorbirile.

Aproape la toate popoarele se serbează o zi în memoria acelor bărbați, cari au lucrat pentru înaintarea și înflorirea națiunii. Fiecare națiune are fii cari se jertfesc pentru dînsa și a căror idealuri sunt prosperarea neamului.

Și noi, Românii, am avut și avem mulți bărbați cu tragere de inimă către poporul român. Nu avem decît să deschidem istoria și vom da preste bărbați ca Horia, Petru Maior, Șincai, Klain, Șaguna, Mureșanu, Iancu, Goșdu, Barișiu și alții cari în diferite moduri și în diferite direcțiuni au lucrat cu drag pentru înaintarea națiunii.

Ziua de 1 Noemvrie este pentru noi o zi de serbătoare națională, căci în aceea zi se duc universitarii și colonia română din Pesta la mormîntul lui Emanuel Goșdu, pentru a-i arăta recunoștința și venerațiunea lor. S'a făcut acuma și se va face până atunci, până când va mai exista suflare românească în Pesta.

Erau orele 1 și 1/2 când am plecat din localul societății „Petru Maior“ un număr mare de stipendiști și universitari spre cimiterul „Kerepesi“ unde e cripta în care sunt depuse rămășițele pămîntesti ale marelui bărbat Goșdu. — Acolo erau deja adunați mai mulți membri ai coloniei române din Pesta.

Ca în toți anii, așa și acum stipendiștii au depus o cunună pe mormîntul binefăcătorului lor. Cununa era de lauri cu pantlică tricolor, pe care era următoarea inscripțiune: „Stipendiștii lui Goșdu, nevitațului lor protector“.

Ajunși la mormînt, festivitatea s'a început prin cîntarea: „Adusu mi-am aminte“ de Porumbescu, executată de corul tinerimei E de însemnat că toate cîntările s'au executat foarte bine, ceea-ce face cinste coriștilor și dlui Ioan Pop jur.

După prima cîntare a urmat vorbirea dlui Oct. Vasu, stud. jur. D-sa vorbește în numele stipendiștilor, schițează biografia, meritele și momentele mai însemnate din viața lui Goșdu.

A urmat apoi cîntarea: „Sfîrșită-i calea lui“ de Schuberth.

Conform programului a urmat vorbirea dlui Harie Chendi, stud. phil.

D-sa vorbește în numele universitarilor din Pesta. Vorbirea dlui Chendi poate să ne servească ca un plan pentru ori-ce acțiune în viitor.

Fiind-că vorbirile sunt frumoase și merită să fie publicate, pentru aceea vi-le și trimet.

Ultimul punct din programă fu cîntarea „Cu sfinții“ de N. Popoviciu.

Festivitatea se sfîrșește între sunetele duioase ale ultimei cîntări cari răsuna în inimile noastre ca un ce divin, ca un ce înălțător.

Este obiceiul românesc ca după serbări de atare natură să se țină „pomană“.

Și noi, deși suntem încungiuțați de o mare de străini, totuși credincioși datinilor strămoșești ne-am întrunit seara la o pomană în decursul căreia s'au cîntat numai mărețe cîntări obicinuite la serbări ca aceasta.

Era cam târziu când s'a finit această festivitate și ne-am depărtat sub impresia faptelor marelui Goșdu.

Nicu.

Vorbirea dlui Oct. Vasu, stud. jur.

A trebuit să te cobori în mormîntul rece pentru ca să poți deveni pentru poporul nostru aceea ce astăzi ești. A trebuit să dovedești adevărul nestrămutabil, că numai după moarte poate deveni cineva mare, numai târziu după moarte i-se recunosc și apreciază faptele după adevărata lor valoare. Nime nu i-a cunoscut, înainte de moarte, intențiunea nobilă, nime nu i-a cunoscut inima, ce atât de tare a bătut pentru neamul tău.

O viață întreagă ai muncit în tăcere, ai cruțat ca să poți înapoi idea mărețată: „Fundațiunea Goșdu“, ce ca un lucru sfânt ai privit-o totdeauna. Înaintarea poporului român i-a fost idealul pentru care ai jertfit întreaga ta activitate, precum aceasta clar se vede din cuvintele tale testamentare: „Venitul întreg al fondului principal... să se întrebuinteze pe lângă sus expusele stipendii, pentru ori-ce scopuri ale Românilor de religiuinea ortodoxă răsăriteană avînd în vedere prosperitatea și înflorirea bisericii răsăritene și a națiunii române“.

Urmele binefacerii tale se observă, sunt marcante chiar pe toate terenurile vieții românești. Sute și sute de conducători, fie pe terenul științific sau politic, mulțumește neamul românesc numai nobilei tale instituțiuni. „Fundațiunea Goșdu“ crește națiunii române an de an sute de tineri, toți mențiți de a deveni campioni ai culturii și înălțării poporului român.

Emanuel Goșdu s'a născut la anul 1802 din părinți macedo-rom. neguțatori în Oradea-mare. După-ce a terminat studiile juridice, a funcționat ca avocat la Pesta, unde pe atunci era o frumoasă colonie de macedo-rom. A fost asesor la tablă în mai multe comitate. — La anul 1861 a fost numit comite suprem al Carașului și membru în casa magnaților, la anul 1866 deputat al dietei ungare, la anul 1867 decorat cu ordinul Leopoldin cl. III, ear' la anul 1869 a fost numit jude la supremul for judiciar al Ungariei, în care calitate a și repausat la 3 Febr. 1870.

A fost căsătorit în două rânduri. Prima-dată cu Anastasia Pometa, a doua oară cu Melania Dunca.

Averea „fundațiunei Goșdu“ făcea la început până la 360 mii fl., astăzi se urcă la o norma sumă de aproape 2 milioane. — Din venitul curat al fondului 1/3 se împarte ca stipendii. — Suma bineficiilor în 5 ani din urmă face până la 140.000 fl. Beneficiații sunt anual până la 135.

Un sentiment de pietate ne a intrunit astăzi la mormântul marelui binefăcător. O sfântă datorință împlinim față de neuitatul nostru *Mecenat*, când beneficiarii „*Fundațiunii Goșdu*” venim la mormântul marelui patron.

Depunem această cunună verde în numele beneficiarilor, în numele tinerimei române, în numele întregului popor român, la a cărui înaintare Emanuel Goșdu atât de mult a contribuit.

Dormi în pace suflet nobil.

Fie-ți odihna liniștită, căci intențiunea nobilei tale fapte de a crește conducători neamului tău, este intrupată.

Am primit dela dl Dr. V. Lucaciu „Un cuvânt” către poporul român cu menirea să-l publicăm chiar în numărul de azi. Sosindu-ne prea târziu, îl vom publica în numărul de mâine, ear' cetitorilor numărului dublu îl vom trimite ca supliment.

Scris cu căldură și pătruns de spiritul păcii și al frăției, cuvântul dlui V. Lucaciu, care îndeamnă la luptă, nu ne indoim că va fi ascultat cu plăcere de toți Români.

Din Dieta maghiară.

Sedința dela 4 Noemvrie.

Noutatea zilei e că deputatul român — despre care însuși foile maghiare spun însă că nu-i reprezintă pe Români — dl Dr. Șerban a trebuit pe primul ministru în afacerea decorării vestitului *Jeszenszky*; a vorbit însă așa: „*Dieta și jurnalele îl iau cam peste picior, deși câte odată îl aplaudau guvernamentali câte odată opoziția. D. Șerban, a spus, între altele un lucru mare: prin faptul că primul ministru maghiar a propus ca și Jeszenszky să fie decorat, br. Bánffy a primejduit alipirea României către tripla alianță.*”

Ear' punctul 4 din interpelare sună.

„Când e fapt constat, că asemenea decorațiuni se fac numai prin intervenirea ministrului de externe al statului respectiv, cum se poate că în scop de a retrage decorația, consiliul de ministri din România a ținut sfat și nu vede primul-ministru în acest fapt știrbirea autorității statului ungar?”

Va să zică dl Șerban a scos sabia să apere autoritatea statului ungar, știrbită de ministrii români!

Baronul Bánffy va răspunde curând, — cel puțin așa a făgăduit.

Incurcăturile din Austria.

Sedințe furtunoase în sfatul împărațesc. — Suspendarea constituțiunii. — Schimbări mari.

Sedința de ieri a Reichsrathului din Viena eară a fost una din cele mai furtunoase. Opoziția a lărmit până seara, când în sfârșit a ajuns la cuvânt și dl Dr. Lueger, care a ținut o lungă vorbire contra Ungurilor, deși se zice, că primul-ministru Badenii îi spusese, că M. Sa Impăratul o să se supere dacă va vorbi contra învoielii ce este a se încheia cu Ungaria.

Deputații Schönerer și Wolff au făcut scandal două ore întregi, nevoind să lase pe Lueger a vorbi.

De altfel și Schönerer a vorbit în contra Ungurilor, spunând, că nu trebuie a se încheia învoiala economică și politică cu Ungaria, căci aceasta ar fi o călcare a constituțiunii.

Wolff s'a purtat atât de scandalos, că întărîtând pe antisemiți, aceștia i-au strigat: „Porc de Jidan ce ești!” — „Hoțul!” — „Și mama ta a fost adunată de pe gunoii!”...

Se vorbește că dacă azi nu se va putea vota legea privitoare la învoiala cu Ungaria, Reichsrathul va fi împărățiat și se vor face alte alegeri ori poate că se va suspenda constituția.

Se vorbește că se va numi un nou guvern, în capul căruia să stea baronul **Gautsch**, care eri a și fost primit în audiență de M. Sa.

Serbările dela Iași.

La teatru. — Inaugurarea Universității. — Vorbirile. — M. Sa Regele și tinerimea.

Iași, 22 Octomvrie n.

Ziua întâiu a petrecerii aici a M. M. L. L. Regele și Regina s'a încheiat cu o reprezentare de gală, la care au mai asistat și guvernatorul general al Basarabiei, provincia română luată de Muscali, și căpitanul *Iaime de Bourbon* din garda Țarului și nepot al Regelui nostru.

Eri la 10 ore s'a sfârșit apoi și universitatea. Serviciul diviu l'a oficiat I. P. S. Sa Mitropolitul *Iosif*.

D. ministru *Harel* a ținut apoi o vorbire arătând însemnătatea serbării; face apoi istoricul înființării acestei înalte școli, arată folosul ce a dat și stăruie îndeosebi asupra mării griji ce M. S. Regele a avut întotdeauna pentru școala și biserica română.

D. *Culian*, rectorul Universității a rostit apoi o vorbire, din care estrag următoarele:

„In frumoasa și măreața serbătoare de azi, motivul unei deosebite bucurii se adresează în primul loc jumii noastre studioase.

Pentru voi tineri iubitori de lumină și cultură se deschid ușile acestui magnific templu al științei. Intrați cu mintea deșteaptă și inima bine însuflețită spre a vă înzestra cu tot ce formează cetățeanul luminat și iubitor de țară, pentru a deveni demni urmași ai bărbatilor nemuritori, cari au lucrat din răspuțeri la dobândirea situațiunii actuale a statului român: *vis de aur al generațiunilor trecute*. Păstrarea neatinsă și ducerea mai departe pe calea propășirii a acestei strălucite stări de lucruri, impune generațiilor de față, care o moștenesc, datoria sfântă de a se înarma, pentru ridicarea neamului, cu toate mijloacele pentru o muncă neobosită, pe cari le pune la îndemână starea de progres a civilizațiunii moderne.

Junimea noastră studiosă va ști de sigur să îndeplinească această sarcină de onoare; căci își iubește și neamul, pe care este chemată să-l ridice printre națiunile civilizate, iubește și această instituțiune, care o primește cu fericire în stul ei, și pe care prin lumina minții și a inimei, cu care se va înzestra din focarele sale, o va ridica atât în stima concetățenilor cât și a străinătății culte.

Acestui tablou de vii dorinți de propășire și ridicare a culturii naționale, ori-cât de mare s'ar părea depărtarea, care ne desparte astăzi de țelul dorit, generațiile de față, cari au avut fericirea de a vedea sub ochii lor schimbându-se în fapte aievea, aspirațiuni străvechi, privity îndelung ca utopii patriotice, nu pot să-i refuze nici credința inimei lor, nici toată cooperarea posibilă spre o complectă și nedepărtată realizare.

Aceasta va fi, căci în epoca de față apururi memorabilă în istoria noastră națională, în care o soartă bună a împodobit tronul român cu două înalte inteligenți bine cugătătoare, cu două inimi însuflețite de cea mai caldă sollicitudine pentru propășirea poporului român, s'a deșteptat în sufletul țării sentimentul salutator al încrederei în sine, agent puternic și rodnic de activitate generală, care va ridica și școala română la nivelul mult dorit.

Trăiască Majestatea Sa Carol I, marele Rege al României!

Trăiască Majestatea Sa Regina Elisabeta, Augusta protectoare a culturii femeii române!

Trăiască Altețele Lor Regale Principele Ferdinand și Principeasa Maria!

Trăiască Regatul român!

Dl *Leatris* a vorbit în numele studenților.

M. Sa. Regele a rostit apoi următoarele:

„Inaugurarea Universității este un eveniment pentru toată România. Edificiul se ridică falnic în mijlocul acestui oraș, care a dat probe că este în capul mișcărilor patriotice. Noul locaș va fi un izvor, la care se vor adăpa generațiile, căci puterea unei națiuni nu se mai măsoară astăzi numai cu numărul armatelor sale, cu puterea sa economică, dar' și cu nivelul său cultural.”

Adresându-se apoi profesorilor, M. S. Regele le-a zis:

„D-voastră, d-lor profesori, pregătiți pe tineri, sădindu-le în suflet tot ce e bun, drept și românesc. Sunt sigur, că iubitul Meu nepot, care a pus piatra fundamentală a acestui falnic edificiu de cultură, eugătă în acest moment cu noi toți. De-așemenea și Regina se simte mândră și fericită de a fi putut asista la măreața serbătoare.

„Rog Cerul să reverse asupra iubitei noastre România toate harurile sale.”

Toți cei de față au strigat puternic: „Trăiască”. — după care au pures la visitarea palatului, care este strălucit și a costat vre-o patru milioane.

După ce s'a servit Suveranilor un ceai, dl director al Universității rugă pe Regina să înlăture, prin ajutorul unei sfoare o draperie, care acoperea o tabelă comemorativă așezată de-asupra ușei din interiorul aulei.

Draperia dispărând Regina putu ecți următoarea inscripție în litere de aur:

MAMEI DUIOASE

A POPORULUI

Reginei României, Elisabeta

Geniul literar și artistic care a înălțat și încălzit inimile tuturor

Carmen Sylva

dedicată această tabelă comemorativă Universității din Iași, în semn de recunoștință și venerațiune.

22 Octomvrie 1897.

Carmen Sylva cetind inscripția adănc emoționată, mulțumii cu lacrimi în ochi.

Urale nesfârșite și puternice au izbucnit atunci în adunare.

După aceea Regele fu condus la intrarea ușei și trasă draperia de pe altă tabelă comemorativă.

Suveranul citi următoarea inscripție:

„Așezatu-s'a în 23 Maiu 1893 de către A. S. R. Principele Ferdinand, Moștenitorul Tronului, temelia palatului universitar de Iași, fundată în 26 Octomvrie 1860, — inaugurându-se clădirea terminată în 21 Octomvrie 1897 de M. M. L. L. Regele și Regina României.”

Înălții oaspeți au mai vizitat apoi bisericile restaurate „*Trei Ierarhi*” și „*St. Nicolae Domnesc*.”

A fost o serbare de neuitat.

AFACEREA JESZENSZKY.

Sub titlul de mai sus „*Drapelul*” din București scrie:

Cercul svonul, că dl deputat **Iancovescu**, membru al majorității guvernamentale, imediat după deschiderea parlamentului va adresa o interpelare d-lui prim-ministru și ministru de externe, în afacerea decorării lui *Jeszenszky*.

Se zice, că această interpelare va fi făcută cu chiar consimțământul guvernului pentru a înlesni astfel mijlocul, ca ministrul de externe să se justifice înaintea parlamentului, că nu ministrul de externe era ținut să cunoască pe toate persoanele din lista decorațiilor, ci mai ales ministrul plenipotențiar și corpul consular respectiv.

Bismarek in con'ra Mommser

„*Hamburger Nachrichten*”, cîpului **Bismarek**, face următoarea vațiuni la scrisoarea lui *Mommser* deamă la luptă pe Nemții din Austria.

„In totdeauna am fost de convins pe cât de mare istoric, pe atât de litic e *Mommser*. El crede, că un lucru care în loc de minte face cu sentimentul. Ne este manifestul lui mai mult va strica loși nemților din Austria. Contrar' trebui să fie cu mult mai slabi pe cum sunt în realitate, dacă nu va scrisoarea profesorului *Mommser* a bănul scopurile nemților austriai vom învedera mai înadins monstruo politice cuprinse în scrisoarea lui *Mommser*. Lăncii tendențele ei agitaforice, dar' regreăm, că un învățat german atât de renumit se amestecă într'un mod atât de necuvincios și insultător în luptele interne ale unui stat vecin care este aliatul nostru. Ce e întâmplate numai ne întăresc în vederile noastre, că profesorul german, ale cărui merite pe terenul științelor cu plăcere le recunoaștem, numai încercătură produce îndată ce trece pe terenul politicii practice.”

Progresul industriei casnice ale țărâncelor române.

Comitetul „*Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei*” a adresat membrilor și binevoitorilor acelei reuniuni un călduros apel, în care exprimându-și dorința de a da industriei casnice un avânt mai puternic, arată hotărârile luate în acest scop și indică programul activității sale în viitorul apropiat.

Din acest frumos program remarcăm aici 2 puncte.

1. *Fie-care membră să stăruiască pe lângă țărâncile române, ca până la 10 Decembre să gătească ce cred de mai frumos și mai dragă gâtaș ca lucru de mână, spre a fi trimis unei case din Viena, care se adresează în acest scop reuniunii.*

2. *In vara anului viitor să se țină o adunare generală mai mare, împreună cu o expoziție de lucruri de mână în stil mai mare, unde să fie reprezentate toate ținuturile comitatului, împărțindu-se mai multe premii.* Reuniunea a mai luat inițiativa unui **Album național al industriei noastre de casă** care ar fi să se facă din modelele obiectelor ce vor fi expuse cu acea ocazie.

Faptul că o casă din Viena cere țesături și lucruri de mână de ale țărâncelor noastre dovedește îndestul frumuseța și valoarea lor.

Același lucru s'a constat și de curând ocazia vizitei împăratului **Wilhelm** al Germaniei.

Aranjându-se la **Tatatóváros**, locul mare vrelor împărețești, un bazar de binefăcătoare întru ajutorarea celor inundați, *baronesa Helena Ditsfurth* se adresase d-nei presidente a reuniunii să-i trimită lucruri de mână spre a fi vândute. Obiectele țărâncelor noastre au fost cu adevărat admirate și mai apreciate de înălții oaspeți, însuși împăratul a cumpărat o cătrînță cu prețul de 25 flor.

E timpul ca și noi să ne interesăm mai puțin aproape de industria noastră casnică înlocuim mai ca și alte națiuni, care pricep să-și facă reclamă atât de întinsă fie că întru nimic nu sunt mai presus de cât noi.

„*Albina*”, revista populară pe care am anunțat-o într'un număr trecut a apărut deja în București sub direcția unui comitet compus din profesori și scriitori distinși, în capul cărora stă dl **P. Gârboviceanu**. Am primit la redacție Nr. 1, 2, și 3 din această revistă, care atât ca formă și ca cuprins, face fală literaturii dactice române și umple desigur golul ce de mult s'a simțit pe teren școlar. Adresăm cele mai călduroase felicitări comitetului de redacție, nu ne indoim că ținută în acest spirit revista „*Albina*” va pute rivalisa ori-ce revistă de felul acesta din străinătate.

Dela temniță.

Primum urnătoarele:

Onorate d-le Redactor!

Sub-semnatul am onoare a vă aduce la plăcută cunoștință, că astăzi Mercuri în 22 Oct. (3 Noembrie) a. c. am fost eliberat din temnița unghurească din Seghedin, în care am stat 6 luni pentru-că așa fiagitat în contra milleniului și a națiunii maghiare. În temniță am fost tratat într'un mod de tot neuman de oficialii carcerului, așa după-cum prin Armenia se practică.

Nefindu-mi permis a lua adio dela frații români de suferință din carcer (alt despărțământ), pe această cale însă le zic „un rămas bun” și le poftesc dela D-zeu sănătate și tărie ca să poată împlini pedeapsa dictată, împreună cu grea suferință în temnița din Seghedin.

Tot pe această cale aduc călduroasele mele mulțumiri onoratorilor redacțiunii, care au bine-voit a mă onora cu expedarea foilor în temniță și care sunt: „Tribuna”, „Foaia poporului”, „Tribuna Poporului”, „Dreptatea”, „Familia”, „Vulturul”, „Foaia Diecesană” și „Revista Orăștiei”.

Mulțumesc mai departe St. Domn avocat Dr. Stefan Petrovici din Lugoj, care a purtat procesul meu — fără nici-un onorariu — cu multă dibăcie și energiu, meritând toată lauda.

În deosebi însă îi mulțumesc vrednicului nostru avocat Coriolan Bredicean tot din Lugoj, pentru-că mult s'a interesat de persoana și cauza mea, — dându-mi tot spriginul moral atât afară cât și în temniță.

Al On. Redacțiunii

Seghedin, la 22 Oct. 1897 v.

Cu distincă stimă:

Ioan Neagu,
preot-capelan în Gladna-rom.
(Diecesa Caransebeșului).

DL Neagu s'a prezentat eri și la redacția noastră și a comunicat, că a lăsat în temniță încă trei Români: pe bravul învățator George Făgărășan din Tiur, osândit la 1 an și jumătate, Simon Crucian, inv. în Ciufud, osândit la 8 luni și I. Simu, cleric de cursul IV, osândit la 4 luni.

DL Neagu ne mai comunică și împregiurarea tristă, că în temniță n'a fost ajutat de nimeni, doar câți-va particulari i-au trimis câte ceva. Mai are apoi de plătit și 200 fl. drept amendă și cheltuieli de judecată, ear' avere n'are de cât o căsuță, pe care erariul a și intabulat deja suma de sus.

Ni-e teamă — ba ni se asigură chiar — că ceilalți întemnițați se află și ei în aceiași mizerie și uitare.

„Reuniunea română de muzică din Sibiu”.

Sibiu, 1 Nov.

Duminecă, în 31 Octomvrie c. n. Reuniunea română de muzică a ținut adunarea sa generală ordinară sub conducerea presidentului G. Dima. În cuvântul de deschidere dl president arată însemnătatea ce o are pentru noi această Reuniune, care a ridicat nivelul nostru social și cultural. Raportul general relevă, că Reuniunea noastră a împlinit cu anul trecut statutar (31 August 1897) al 19-lea an de existență. În decursul anului trecut Reuniunea a dat 2 concerte, dintre care concertul din 19 Iunie c. se numără între cele mai importante prestațiuni ale Reuniunii și este remarcabil pentru conlucrarea distinsului artist Demetriu Popovici, prim-bariton eroic al operei regale din Stuttgart. Partea „Ilie” din mărețul orator cu acest nume ne-a arătat pe artistul nostru în toată a lui măreție. Ca soliști ai Reuniunii în decursul anului s'a distins dl Isaia Popa, Vasile Popovici, d-na Maria Crișanu, Maria

Dima și d-soarele Alexandria și Eugenia Moga, Leniți Cuntanu și Tincuța Simonescu. Scrisoarea distinsului artist Popovici către maestrul nostru de muzică G. Dima, în care se apreciază de către cea mai autoritară peană prestațiunile Reuniunii, este publicată per extensum în raport (Această scrisoare a fost publicată în un număr anterior al ziarului nostru. N. Red.) Socoțile Reuniunii, din care se constată, că Reuniunea are avere de fl. 2636.07, au fost aprobate, după ceea-ce purcezându-se la alegerea comitetului au fost aleși: president G. Dima; director de muzică G. Dima; secretar Dr. Ioan Stroia, care renunțând s'a ales Cornel Aiser; cassar Constantin Popp; arhivar Candid Popa; econom Emil Vințelariu; ear' în comitet: Nicolae Bența, Dr. Petru Șpan și Victor Tordășianu. De încheiere constat, că Reuniunea are 4 membri onorari: D-na Minerva Brote, și d-nii Dr. Aurel Brote, Iosif Popescu, și Mateiu Voileanu; 2 membri fondatori: Dr. A. Brote și Dimitrie Popovici: 87 membri activi și 57 ajutători.

O pastorală.

P. S. Sa episcopul Radu al Lugojului a adresat clerului și poporului din acea diecesă o epistoală pastorală, în care arătând credincioșilor, că predecesorul seu și actualul arhiepiscop și metropolit al Blajului Victor Mihalyi de Apșa întru aducerea aminte a păstoriei sale în acea diecesă a făcut o frumoasă donațiune, dăruind „Fondului de convict diecesan gr.-cat. român din Lugoj” suma de 5250 fl. și spunând că a și cumpărat pe seama acelu convict casele din nemijlocita apropiere a reședinței sale în valoare de 22.000 fl. — face un călduros apel către fiii diecesei, ca să contribuie la acoperirea acelei sume și la sporirea fondului pentru înfințarea convictului, zicând:

„Alte isvoare nu găsim, Preaiubiților mei frați, decât în spiritul de jertfă, de care pe lângă toate greutățile zilei vă știu înflăcărați pentru toate scopurile menite a vesti mărirea lui Dumnezeu, a promova înflorirea bisericii sale și înaintarea neamului nostru pe căile pacifice ale progresului cultural. Și fiindcă tocmai un asemenea scop urmărim prin instituțiunea ce ne preocupă, cu încredere deplină în dărnicia voastră și cu toată speranța în bunăvoința voastră mă îndreptez către voi, și către toți cei ce simțesc una cu voi pentru cultura noastră, rugându-vă să ne săriți în ajutor.

„Suntem săraci, suntem năcăjiți, suntem îngreunați, dar' bogată vă este inima, tare și neînfrânt spiritul de jertfă pentru binele obștesc, și astfel umăr la umăr punând, toate le vom învinge, astfel cu dragoste și cu însuflețire căzând picurii din mâinile voastre, nu vor întârzia a despica pietrele spre a lăsa să se înalțe de sub ele mărețea instituțiune a convictului diecesan. Dați așadar' și dați cu inimă bună, că pe dătorul de bună voie iubește Dumnezeu (II Cor. 9, 7). Ear' bunul Dumnezeu prin rodirea țarinelor voastre, prin binecuvântarea ostenelelor voastre, prin toată bogăția darurilor sale insutit vă va înapoia ceea ce veți da din dragoste către

dinsul, ceea ce veți da pentru pregătirea preoților sei, pentru creșterea fiilor vostri în știința cea nedespărțită de moravurile bune și de evlavie, și cari toți într'o zi vor fi păstorii și luminătorii vostri, ca și propria voastră mândrie: cu noi este Dumnezeu parinților nostri și el ne va ajuta!”

În favorul numitului convict s'au luat totodată mai multe dispozițiuni așa:

1. Clerul diecesan începând dela episcop și canonicii, vor contribui pe an cu 1/2% din leafa lor.

2. Cassele tuturor fundațiilor diecesane, ale fundațiilor pie, ale bisericilor, școalelor și ale altor institute vor contribui cu 1% din venitul curat.

3. În fiecare an, în ziua stului Dumitru se va face o colectă specială fie în biserică, fie afară de biserică.

Tot la acea colectă se va adauge și venitul tasului din acea zi.

4. La ocașii binevenite, ca facerea testamentelor etc. preoții vor stăru pe lângă credincioșii lor ca prin legate fie cât de modeste să-și aducă aminte de convictul diecesan.

Chestiuni bisericesti-scolare.

Mișcarea în biserică. — Cine să fie preot? „Născut” ear' nu „făcut”! — Odi-noiară și azi.

Fără îndoială, de un timp încoaci s'a pornit un curent, care tinde a îndrepta unele stări de lucruri la preoțimea noastră, anume: a o trezi din indiferentismul, în care zace azi aproape peste tot, și a o aduce la împlinirea datorințelor ei bisericesti-naționale.

Și e îndreptățit acest curent.

Durerea însă e, că acest curent nu pornește de sus, dela mai marii preoților noștri, și că nu aceștia s'au pus în fruntea acestui curent. — Voind însă a suleva chestia acestui curent, ea nu-i permis să se înceapă numai dela cei investiți deja cu „putere și darul preoției lui Christos”, ci trebuie să se reflecteze și la momentele și condițiunile, cari necesarminte premerg investirei preoțești. Așa, luându-se atinsă chestie în cumpenire serioasă, să se reducă firul ei până chiar la primirea în institutele noastre teologice, ca să se vadă cine, pe cine, cum, se primesc la starea preoțească?

La tot cazul, chestia trebuie redusă la terenul dreptului bisericesc, la canoane. Dar' și în acest cas oare avere-ar vre-un deosebit efect, când disciplina adevărat bisericescă, zis: canonică, e călcată în picioare de sus până jos? Fără considerare la asta, a încerca binele, e de laudat, nici decât de osândit. Deci să încercăm. Premitem însă, că zilnic ne tânguim de preoțime, că nu ni-e destul de conștiințioasă și zeloasă în afacerile de cultură națională-bisericescă. Ba unii s'au aflat, cari au aflat cauza acestui rău în împregiurarea decăderii disciplinei bisericesti, când adevărat cei puși sus peste preoțimea noastră

de rând nu nisuesc a o îndrepta pe asta cu puterea sfatului și învățătorei, ear' în cas de lipsă și mijloace eserctive canonice, precum li-a dat în putere și în datorință atât scripturile sante, cât și dreptul omenesc!

Simbolul credinței zice despre dl nostru Isus Christos, că e „născut” ear' nu „făcut”. Așa ar fi să fie și cu preoția lăsată de Densul în lume. Preoții să ni se nască, nu să se facă numai. Nimenea însă nu se naște preot, căci am trecut peste umbra legii testamentului vechiu și ne-a venit darul. Ear' în testamentul nou — al darului — a zis: „Cel ce vine după mine, să ție preoția mea, să se lepede de sine — să se desbrace de omul patimilor”, și să trăiască în abnegațiune. Aproape trei ani au trăit apostolii în societatea lui D-zeu — Omul, în școala celor sfinte și abia, numai după învierea Sa din morți i-a investit Domnul cu „puterea”, ce I-s'a dat „în ceriu și pe pământ”. În umbra legii se nășteau trupeste preoții iudeilor; dincoaci în împărăția darului se nasc sufletește preoții creștinilor. Colo preoția era prerogativa nașterii, ear' la noi e dar dumnezeesc.

Și, oare azi, destul de ispititi cercați și creșcuți sufletește se apropie de acest dar dumnezeesc candidații de preoție? Zic hotărit: nu!

Aci zace esențiala cauză a continuei decadente la preoțimea noastră. Acesta e punctul meu de plecare.

I. Cine vine la preoție, și se făcea preot odinioară și — azi?

În timpul de strălucire, primii secolii ai erei creștine se apropiau de „jugul Domnului”, sau cum mai zice sf. Gregoriu Teologul — de „învățătura învățăturilor și măestria cea mai înaltă” numai cei, cari simțeau în sine placerea și destoinicia de a servi la altarul Domnului. Cei nevrednici nici nu puteau fi preoți, căci în cas când n'ar fi avut destulă grige de poporul său, în urmarea canonului apostolesc 58 — atunci se ținea la canoane! — se escomunica. Ear' cel, ce-și negliga „trebile și slujbele bisericesti”, zice German Patriarchul din Constantinopol, că „nu va avea parte cu Dumnezeu”. Și de aci se poate face evident, că pe lângă disciplina bisericescă de atunci, n'au lipsit preoții zeloși, destoinici și cu vocațiune. Dovadă la asta: repezițiunea, cu care urmează încreștinarea lumii romane.

Mai târziu timpurile se întuneca, urmează emigrarea popoarelor asiatice, cari nu cunoșteau nimic sfânt, nu cruțau nimic. Și chiar în aceste timpuri grele se urzește neamul și biserică românească cu caracterul de azi. Atât principiul naționalității cât și al bisericii s'a întemeiat la noi pe credința tare, sigilată cu sângele mucenicesc de un Sfânt Sava Gotul, St. martir Eustatie și alții, pe cari — dintre cei mulți necunoscuți — i-a ridicat biserică creștină ort. în șirul sfinților. — Viața națională bisericescă dar' ni-se începu cu sfinți. Dar' cum?

Așa, că la tot cazul atunci am avut preoți cu zel apostolic, cari înșiși

sfinți fiind, au putut sfinți și pe alții și prin binecuvântarea lor să ne întemeieze un neam puternic și tare în virtuți creștinești prin o biserică sfântă pentru adevăratele ei învățături și neresturnabilă de pe sângele mucenicesc, ce s'a vărsat pentru apărarea ei. Sigur, de atunci zice Românul, că aparține la „legea românească”. — Azi ne lipsesc sfinții noi cu deservire; sfinți noi din sânge mai apropiat de noi, cari să ne fi simțit greul vieții, ce-l îndurăm și cari să se roage la Tronul D-zeesc pentru ușorarea suferințelor noastre, ne lipsesc. Cuvioșii și precuvioșii sunt adesea necuvioși; n'avem cine ne sfinți de nou frământările, prin cari trecem ca biserică și ca neam.

Ear' cei cari azi pretind a se numi sfinți și sfințiți nu toți sunt destul de curați.

Să ne mirăm dar', când grea cercare ne vine dela Dumnezeu nu numai pentru păcatele noastre pe cari ei ar trebui să le îndrepte, dar' și pentru ale lor?

Tot ce avem până azi sunt, nobil și valoros din trecut, avem să datorim acelor apostoli și martiri, cari ne-au întemeiat neamul și biserică la început pe sângele lor, ear' mai târziu, în cursul vremilor, pe botezul suferințelor seculare ce le-a îndurat numai pentru-că a voit să rămână „român” și în „legea românească”.

Astăzi cine ne vin la preoție? Ne vin mai des de aceia, cari pe altă cale nu și-ar putea asigura pâinea cea de toate zilele, oameni fără simț și vocațiune, persoane fugărite din institutele medii pentru lipsa capacității de studii, — preparanți, fără privire la capacitate și nu arare-ori persoane a căror părinți ori patroni, pentru unele considerații de jos ajung în cinstea celor de sus. Și numai pe ici colo, mai vezi câte un tiner cu gimnasiu deplin. Și când unii din acestia sunt în fel și chip șicanați, pentru-că zice-se, nu sunt destul de smeriți, supuși nu fac „servicii”, ce mai e de zis? Unde vom ajunge dacă nu vor înceta teologiile noastre în

astfel de chip a se face împreună cu biserică — asile de flămânzi și nefericiți?

Dintre cei „smeriți” și cu „servicii” se recrutează apoi cei cu absolute bune, fie și numai dacă pe lângă dovedirea smereniei, s'au arătat cătuși de puțin desteri în a recita singuraticile obiecte de învățământ. Vine rindul la sfințire și atunci deja parochia a trecut prin metamorfosa numită reducere. Voiți exemple? Ele vorbesc din destul.

Apoi unii ca acestia oare să știe și să poată ține cont de stricăciunea lumii de azi, pontru a-și păzi întreaga cinstită și nevătămată slujba și turma cuvântătoare? Odinioară sfinții Vasile Cel Mare și Gregoriu adevăratul teolog tremurau și nu voiau să iee hirotonia, căci se temeau, că nu vor pute corăspunde chemării lor! Ear' azi? O tempora! Cât sunt de mici cei, cărora li-se încredințează soarta poporului și a bisericii Tale Doamne!

C-u.

RĂSPUNS

la articolul

„Cine e cauza, că poporul slăbește în credință.”

I.

În Nr-ul 198 din 18/30 Octombrie a. c. al ziarului „Tribuna Poporului” un anonim atacă pe un preot în articolul său intitulat „Cine e cauza, că poporul slăbește în credință” și-i impută, că a dat privilegiu la slăbirea credinței poporului.

Fiind-că acest incident s'a întâmplat cu sub-semnatul, prin urmare și acușele mă privesc pe mine. Afirmațiunea anonimului nu e adevărată, ci e o minciună tendențioasă, să nu zic calomnie. Eată cazul:

În ziua de sfta Mărie mergând și eu la sânta biserică, părintele Georgiu Crainic mi-a spus, că în sinodul ținut în Dumineca premergătoare acelei srbători, unii și alții ar fi zis: că e contra legii, ca comuna biserică să solvească ecuivalentul după sesiunile parochiale, ci să-l solvească acesta preoții din a lor. Mi-a spus mai departe, că mai vortos acel „creștin bisericos” a făcut gură mai mare, și că în urma acestora s'a lătit vestea, că noi preoții facem corcomandrii, însărcinăm biserică cu dări ilegale, pe cari

noi ar trebui să le solvim. Fiind-că nu am fost de față în acel sinod, nu am voit să las poporul în această credință.

După-ce părintele G. Crainic a terminat serviciul divin, sub-semnatul adresându-mă către popor și spunându-le cele ce am auzit, li-am esplicat ce e ecuivalentul și anume am zis:

„Ecuivalentul e un fel de competență erarială, sau precum se numește de popor ștaier ori sutuală. Această sutuală au să o plătească în fiecare an acei proprietari, cari posed pământuri ce nu se pot instrăina sau vinde nici-odată. Astfel de pământuri sunt: cele parochiale, învățătoresți și notariali, ai căror posesori sunt comunele bisericesti și comunele politice. De câte-ori se întâmplă schimbare între proprietarii realităților private, proprietarii noi au să solvească sutuală ori ștaier. Fiind-că pământurile parochiale nu sunt averi private d'ale preoților, ci posesorii acelora sunt comunele bisericesti, ear' a preoților e numai usufructul, — prin urmare și ecuivalentul are să-l solvească comuna biserică. Aceasta o dovedește și concludul de sub Nr-ul 434/1868 adus în congregațiunea comitatensă, ținută în Arad la 3 Noemvrie 1868, care spune apriat, că ecuivalentul după pământurile parochiale, învățătoresți și notariali, au să-l solvească comunele bisericesti și politice, rămânând usufructurilor a solvi cele-lalte dări.”

Și li-am arătat cartea, care conținea acel conclud, poftindu-i să-l citească cine doarește. La sfârșit am adaus, că să-și o însemne aceasta N. N. (creștinul cel bisericos) și să nu facă veste prin comună, că noi preoții facem corcomandrii, și că însărcinăm poporul. „Creștinul cel bisericos” mi-a replicat, că și până acum preoții au plătit ecuivalentul, ear' eu i-am arătat, că acela și până acum din budgetul bisericesc s'a plătit, fiind prelimitat în tot anul.

Aceasta vrea să fie „cearta” cu „creștinul cel mai bisericos” rostită „de pe amvon, în loc de predică”.

Se poate numi aceasta ceartă? A explica ceva poporului, și a-l aduce din rățacire la lumină e ceartă? — Oare era bine să las poporul în credință, că biserică solvește pentru noi o dare, pe care noi preoții ar trebui să o solvim din al nostru și că noi însărcinăm poporul cu dări, ce-i privesc pe preoți? — oare prin tăcerea noastră, nu confirmăm credința deșartă a poporului?

Zice mai departe anonimul, că l-am înfricat și că-l voiu scoate din biserică pe „creștinul cel mai bisericos”.

O știu toți oamenii — afară de anonimul — că „creștinul cel mai bisericos” din

întemplant e cel mai certăreț om, care toți fruntașii comunei a avut ceartă, naintea lui toți sunt proști, nici unul știe nimica. Arate-mi anonimul un care vorbește bine despre „creștinul cel mai bisericos”. Că „creștinul cel mai bisericos” nu încapă cu nimenea, o dovedește împregiurarea, că în ori ce fel de comunitate dacă a fost ceva gălăgie, apoi acela e „creștinul cel mai bisericos” a produs.

După lămurirea mea cu ecuivalentul având „creștinul cel bisericos” voie d'acerta, s'a acățat de mine într'un mod — și încă „per tu” — că pentru-ce-l mesc numai pe el, când nu numai el și alții au vorbit. I-am imputat, că pentru-ce numai dlui singur dintre creștinii vine să se miruească, despre ce mulți creștini s'au scandalizat? Întrebe anonimul tăreții din strană, că nu s'au scandalizat de „creștinul cel mai bisericos”, care și în ziua Stei Marii, când biserică era desată de creștini, în mod demonstrativ numai el singur nu a venit la mir, ceea au observat toți? Da! i-am spus, că desconsideră cele sfinte, face mai bine d'acerta rămâne acasă, căci la biserică să vine a ruza „cu pace”.

Aceasta am spus, căci așa sunt comunitățile am spus-o atunci, o spun și acum și o spune totdeauna acelora, cari fac asemenea „creștinul cel mai bisericos”.

L-am scos prin aceasta afară din biserică? Ori se las fără vorbă, că în demonstrator cineva să desconsidere sfinte? L-am făcut atent, și nimic n-a declarat, că nu mai vine la biserică dovedește cât e de bisericos.

Aceasta a fost toată „cearta”, dacă poate numi de atare.

Dar' dacă e vorba de „creștinul cel mai bisericos”, fie-mi permis și mie a-l prezenta din alt punct de vedere.

Eu așa am experiat, că creștinul bisericos și bisericos, totodată e și bun; și viceversa: românul bun e creștin bun.

Acel român, care face propagandă pe școala de stat, nu e român, ci e dușman românismului, e dușman școalei române fiind școala română confesională, e dușman chiar și confesiunii sale. Oare să nu anonimul, că chiar „creștinul cel mai bisericos” făcea s'von mai astă primăvară, ar fi bine să fie școala de stat și la căci în cazul acesta la acoperirea școlii culturale în mare parte va contribui. Sa Archiducele Iosif? Oare să nu știe anonimul, că „creștinul cel mai bisericos” laudă, că are 40 de oameni, cari părăsesc ideea sa, și că dacă se va mai înmulți,

La bal.

(Impresiuni.)

O sală frumoasă, plină de lume elegantă. Musica suna dulce și ademenitoriu, ear' părechile sburau ca fluturii în zile frumoase de vară. Pe fața fiecărui muritor ce se afla acolo, strălucea o rază de îndestulare.

Tinerii și bătrânii aveau surisul pe buze, căci în bal se cere veselie. Acolo înceată filosofia, capitulează mintea, ear' inima — poate de mult adormită — tresare, simte că trăește și începe a spera. De ești fericit, o simțеști acolo incecit, ear' de ești nefericit, tot acolo poți mai bine ascunde durerea sub masca fericirii, surizând și legănându-te în vals precum tragețiganul cu arcul. — Eram obosită. Doream ca la jocul ce urmează să nu iau parte, și astfel m'am așezat într'un unghiu al salei. Nu departe de mine era un grup de domni tineri și mai bătrâni — vorbeau despre domnișoare:

— „Uite” zise unul cărunt, „aceia îmbrăcați în alb e frumoasă, și după cum aud are și zestre; ce zici frate N, că tu ești candidat de însurătoare?”

„Frumoasă păpușă!” răspuse tinerul.

„Ce? păpușă?”

„D'apoi nu vezi că fața ei numai spirit nu tradează?”

„Ce ai de a face cu spiritul frate?” îl interpelează mai mulți de-odată, „căci doară zestrea ei e destul de mare ca să acopere lipsa de spirit.”

„Bine fraților”, observă altul, „ce ziceți la aceste frumșeți brunete?”

„Sunt frumusele, — dar' le strică rău frisura” răspuse un tiner mai serios.

„Priviți acum la aceea, care să apropie” zise ear' bătrânul „ce ochi fermecători — suris blând”; afabilitatea și nobleța străluce în fața ei. Eu o cunosc de mult, e o copilă inteligentă, și ce e mai mult, e econoamă model.

„O cunoaștem, o cunoaștem! Nu e pentru noi” observă unul încrezut în exteriorul său fercheș.

„Și pentru ce?” întrebă mirat bătrânul.

„N'are zestre” strigară toți de-odată.

De asupra mea în loge erau dame.

„Uite” zise una mai bătrână „tinerul acela blond pare foarte cum se cade.”

„Care? Inchipuitul acela?” strigară mai multe de-odată.

„Ei și aceasta vă surprinde?” observă una mai serioasă. „Ah dragele mele, în ziua

de azi, durere, dar' foarte mulți tineri sufer de gărgăunii vanității, încât fără voce trebuie să ne amintim cuvintele filosofului, care zice că: „decând Darwin a descoperit, că omul își trage originea dela maimuță, fie care maimuță se crede om; exemplu viu priviți și clovnul acela de acolo....” Observarea aceasta fu aprobată cu lung hohot.

„Avem noi și tineri harnici — advocați de bună speranță” luă earăși bătrâna cuvântul, „bunăoară brunetul cel uscăcios de colo....”

„O—o—o! amăritul! Nu e oarbă, e harnic dar' numai de gură. Intrece și pe cucoana „Gură dulce” replică rizând una mai veselă.

„Dar' ști ce observ eu?” întrebă una elegantă. Oficerii naibei sunt cei mai galanți. Uitați cum calcă pe vîrfurile degetelor! Ce grațios se mișcă! ah, ce maniere de salon!

„O aceasta o știu deja de mult” strigară mai multe. „Sunt bărbăți comme il faut” aprobară toate.

„Cu cine joci cuadrilul II?” întrebă o gingasă dșoara pe amica ei.

„Cu căpitanul X.”

„Și tu?”

„Cu locotenentul Y.”

„Dar' ști, că oficerii dansează mai bine?”

„Admirabil!”

„Aller liebste sind sie!” strigară toate

„Ce ziceți de tinerul N.?”

„Urcios.”

„Și cum vi se pare avocatul N.?”

„Plictisitor ca și doctorul N.”

„Inchipuiți-vă: doi teologi au venit mine se dansează cu ei” spunea îndără o fată de preot.

„Și tu te-ai dus?” o întrebă toate rate.

„Dar' de unde, — n'am mâncat de cioarei, să dansez cu teologi când oficeri cătă frunză și iarbă.”

„Auzi dragă” șopti una blondă către brunetă, „N. mi-a cerut mâna.”

„Ei și tu l' iubesti?”

„Nu.”

„Și nu l' vei lua de bărbat?”

„Ba da.”

„Nu te înțeleg.”

„Trebuie să iau pe cineva, căci în

trână nu vreau să rămân.”

„Ei atunci ia pe care l' iubesti!”

„N'am cațiune....”

La câțiva pași, mai mulți arangini

mânile încrucișate priveau cu satisfacție

face pașii necesari pentru înființarea acelei școli de stat?

Nu știe anonimul, că în primăvara acestui an, când arăndașul din comună cumpărase o mulțime de porci, să-și crească pe pășunea creștinilor, tot comitetul, ba toți oamenii s'au revoltat nu atât contra arăndașului, cât mai virtuos contra „creștinului cel mai bisericos” care singur prinsese parte jidanului?

Arăndașul apoi, ca să aibă drept la pășune, umblă să-și cumpere astfel de drept și află pe un om, cu care stă în tocmeală dar' era să se zădărnicească târgul, căci pruncul s'a opus contra tatălui său. În urmă acest om, la stăruința nașului său, care e tocmai „creștinul cel mai bisericos” se duc împreună cu arăndașul la notarul public, fac contract, prin ce pășunea creștinului trece în posesiunea jidanului. (Foarte rău a făcut. *Red.*)

Nu știe anonimul că ceilalți creștini s'au scârbit de această procedură a „creștinului celui mai bisericos”? Creștin e acesta?

Demetriu Muscău,
preot în Nadab.

Dela Sate.

In interesul adevărului

Sub titlul de mai sus dl *Voicu Hamsea*, protopop al Lipovei, ne trimite întimpinarea de mai la vale. Respectul ce-l avem pentru dreptul sfânt al apărării ne face să deschidem coloanele ziarului nostru ori-cui a fost jignit ori atacat. În partea a doua a întimpinării dl *Hamsea* atură însă, și foarte grav, trecutul unei persoane, pe care o bănuște că e autorul articolelor „*Unde-i consistorul nostru*”, ceea-ce noi ne simțim însă îndemnați să omitem la publicare, să nu dăm astfel privilegiu la discuții personale, mai ales că atunci când domnul *Hamsea* a fost acuzat, acușele se referau la fapte săvârșite ca protopop, fapte de domeniu public deci, așa că nu s'a intenționat atacarea persoanei private a d-lui *V. Hamsea*. Noi pentru discuții de asemenea natură nu deschidem coloanele ziarului nostru.

Lipova, 2 Nov. 1897.

Onorată Redacțiune!

Sub titlul „*Unde-i consistorul nostru*” s'a publicat în „*Tribuna Poporului*” timp de mai multe luni, invinuirii și scorniturii tendențioase atât la adresa Venerabilului Consistor din Arad, cât și la adresa mea.

Autorul articolelor publicate sub titlul „*Unde-i Consistorul nostru*”, constată și recunoaște însuși că eu am cumpărat pentru patru comune bisericesti din tractul protopresbiteral al Lipovei, mai multe com-

niște domnișoare, care neavând cunoștință cu oficerii, nu jucau mult.

Mergi frate *N.*, mai înverțește și tu pe coconitețele celea* zise unul ironic.

„Le-am jucat tura de datorință, mai de parte n'avem nici un interes pentru ele. Lăsați-le să odihnească” răspunseră toți.

Interes, egoism, vanitate, ură, invidie pretutindenea. Luptă — nu pentru existență, ci întrecere în splendoarea aparenței, impunere prin forme goale, cucerire prin cochetărie. —

Nimic solid, adevărat, real. — Tot numai închipuire basată pe bani, frumsețe, eventual rang. — Fum aristocratic la fiecare, aristocrație nicăiri...

Trista realitate îmi preocupa toată gândirea și cine știe cât timp eram încă torturată de astfel de idei, dacă sunetele dulci ale muzicii nu mă amăgiau să intru din nou în șirul părechilor dansatoare.

Încă un vals — o ardeleană — polca și apoi m'am depărtat, citând în gândul meu pasagele următoare de *Volumnia Belle*:

„Toate trec, toate dispar, și primăvară și flori, și tinerețe și frumsețe, și cântec și amor”.

Viorica Sibiană.

plexe de pământ în suma de 1474 jugere catastrale.

Faptul acesta, adevărat că eu am cumpărat pe seama sfintei biserici un complex atât de însemnat de pământ, fapt pe care eu cel puțin nu am cunoștință să-l fi făcut altcineva înainte de mine, așa cred eu, că în fața oamenilor cu judecată și cu simț față de biserică, nu poate trece nici decât de motiv, ca să fiu hulit și calomniat în public, — ci de altceva.

Autorul acelor articoli însă află de bine a mă calomnia inventând și iscodind că eu aș fi cumpărat acele pământuri pentru-ca să câștig eu pentru mine bani, „onorare”, că aș fi daunat comunele bisericesti, și aș fi dat ansă prin aceasta la înstrăinarea poporului de biserică.

Nimic mai neadevărat, decât aceste tendențioase insinuări și invinuirii.

Faptul în sine vorbește cu totul altcum. Faptul adevărat vorbește, ceea-ce spune și autorul acelor invinuirii, că eu am cumpărat acel pământ dela stat pe seama sfintei biserici, la ce eu adaog ceea-ce știe poporul și toți pe cari îi interesează înaintarea sft. biserici — că din cumpărarea acelor pământuri nu numai că nimenea n'a avut nici cea mai mică daună, precum mi-se insinuă în mod tendențios: din contra acele pământuri s'au cumpărat în condițiuni favorabile pentru comunele bisericesti, și dacă astăzi s'ar vinde, s'ar lua preț aproape îndoit, de cum au fost cumpărate.

Cumpărarea acelor pământuri dela erariu s'a realizat prin intervenirea mea, luptând cu multe greutate și angajând și alți oameni de valoare pentru acest scop. Și dacă eu, precum îmi insinuă scriitorul din „*Tribuna Poporului*” aș fi umblat cu ocaziunea cumpărării după câștigul meu personal, atunci în considerarea că acele pământuri au a se plăti în timp de 20 de de ani, — este natural, că le-aș fi cumpărat pentru mine singur, sau în societate cu alții, cari umblau cu toate puterile se cumpere acele pământuri și cari faptice mi-au oferit condițiuni foarte favorabile spre acest scop.

Eu însă având în vedere interesul bisericeii le-am cumpărat pentru biserică.

Dacă pentru acest fapt al meu merit să fiu calomniat și hulit în public, că aș fi dat „ansă la înstrăinarea poporului de biserică” și altele — nu știu și nu sunt eu chemat a cerceta.

Ceea-ce se vede din faptul însuși este, că eu am realizat cumpărarea acelor pământuri nu pentru ca să am vre-un câștig personal, nici pentru „onorare”, ci pentru ca să servesc bisericeii mele, lucrul care l'am deplinit cu toată conștiința și în cazul de față ca și altădată.

Poesii populare.

Ninge de să prăpădește,
Badea calu-și potcovește;
Potcovește-l bade bine,
Că mi-i pune și pe mine.
— Ba eu mândră nu te-oi pune,
Greumânt murguțului
Și păcat sufletului,
Ci încă te-oiu blăstăma:
Când-i trece vâlcelele,
Rupăți-se mărgelile
Culegându-ți mărgelile
Putrezască-ți degetele,
Ca să-ți pice inelele.
Apoi să le afiu eu,
Să le port în butu tău.

Mândruța cea părăsită
Nu trebuie ocărită,
C'o vini vremea aceea
De-a prinde bine și ea.

Casa mi-i făcută 'n dâmb,
Bate-mă gânduri s'o vind,
Casa mi-i făcută 'n șes
Mă bate gânduri s'o lăa.

Că comunele bisericesti au avut și spese la realizarea cumpărării, așa cred eu, este un lucru care se înțelege de sine, și comunele bisericesti respective nici în privința speșelor, nici în privința cumpărării, n'au așteptat după sfatul scriitorului din „*Tribuna Poporului*”, despre care sunt sigur că pe atunci, când s'a realizat cumpărarea, care este un fapt după mine destul de însemnat pentru dezvoltarea poporului nostru; — în marea sa iubire de biserică, nici că a cugetat la așa ceva. Pentru lămurire mai amintesc aici între altele că comuna *Cuveșd* a voit faptice, ca pe lângă speșele avute să-mi voteze și un „onorar”, dar' eu n'am voit să-l primesc.

Voicu Hamsea,
protopop al Lipovei.

O comună harnică, dar' părăsită.

Așa-i omul dela fire, caută exteriorul dar' de partea internă nu are grijă. Judecă lucru după strălucire, dar' nu după bunetă. Astfel stă treaba și cu comuna *Dud* din comit. *Arad*.

Comună dosită cătră păduri numai cu 1400 suflete nimeni n'a avut grija. Așezată pe dealuri, cu plan după o estetică cum au priceput-o bătrânii, nu-ți face plăcere la prima privire, dar' stând mai mult timp în ea te surprinde moravul locuitorilor. La aparență se pare omului, că au fire sălbatică, dar' stând cu ei de vorbă te convingi de contrarul. Dorește lumina și cultura dar' n'au dela cine.

Dudu e comună curat românească și afară de câteva moși străine vechi, străinii nu s'au putut încuibă, din contra ei, dudanii din propria lor cumpeneală au dat spate, — avut și serac — și au cumpărat o moșie nemeșască de mai multe mii de jugere, pe care le-au împărțit ei între ei, așa că fiecare sătean are câteva lanțuri de pământ arător, pășune și pădure.

De admirat. Nici un om inteligent nu este în comună. Notar comunal n'au. Invătător au avut, dar' numai numele acesta nu l'au meritat.

Au un preot, dar' ierte-l Dumnezeu, de nu era acolo, poate oamenii aceia erau cu mult mai înainte în toată privința.

Cercând numele de familie, te răsbește la prima auzire. Vei afla, că sunt o mulțime de familii cu numele: *Stroie*, *Preda*, *Mariencescu*, *Bran*, *Nicoară*, *Murșan* etc. tot oameni voinici ca bradul și sănătoși. Este singura comună unde se află aceste nume, care se aseamănă cu cele usitate la boerii din *Țeara-Oltului* și alți nobili ardeleni. Că în ce chip au ajuns p' aici e un secret, pe care nime nu-l cunoaște...

Românii din *Dud*, în zi de *Duminecă* sau

Și de beau, și de nu beau,
Tot „bețiv” is strigat eu:
Decât strigat pe nimica,
Mai bine beau când mi pică.

Mă mână maica 'n grădină,
După lemne de lumină,
Mă întelnu cu badea meu;
Vecina fățarnică
Mă spuse căta maica,
Ea' maica cătră taica,
Taica vru să deie 'n mine,
Să mă facă de rușine
Fratele meu cel mai tare
Se sculă cu gură mare:
— Ho, ho, ho, taică, nu da,
C'ășea-i treaba fetelor:
Până 's fete micutele.
Dacă fetele mai cresc,
Părinții le mai urăsc,
Dar' feciorii le 'ndrăgesc.

Nici aceea nu-i nevestă,
Care n'are brău de in
Și un drăguț cu ea vecin;
Nici aceea nu-i nevestă,
Care n'are potelat*)
Și un drăguț cu ea în sat;

*) Încingătoare.

sărbători mari, pentru lume n'ar prinde vitele la trăsură să lucre ceva. Să ajută unul pe altul. Dacă cineva-și face o casă, cu toți ajută la cărarea materialului. Dacă au crepat cuiva o vită de jug, cu toți ajută păgubașului să-și lucre pământul.

Câte comune cu înfățișare frumoasă avem, cari odată erau cu moșii românești ear' azi, străinul s'a vîrît în inima lor, cumpărând averi frumoase, exemplu: *Șiria*, *Cherechiu*, *Galșa*, *Musca*, unde s'au încuibat *Nemții*, apoi *Șiclaui*, *Șimand*, *Șeitin* etc., unde s'au încuibat *Jidani* de au cumpărat pășunea și au îngrădit satul, de nu pot să se miște în giurul lui. — *Pot lua pildă dela Dud, care cumpără dea străini și nu vinde.*

Una îi strică pe *Dudani*: că nu au grijă de școală și de biserică. Aceasta însă cred că e mai mare vina preotului care de fel nu prețuește cele sfinte și și ținută necinstită are față de poziția ce ocupă. Autoritățile sunt răspunzătoare înaintea lui, Dumnezeu, că nu-l pun la locul său pe acest om, care numai preot nu se poate numi.

Când intri în biserică te îngrozești, ți-e frică că te împedeci în gropile cele mari și cazii de mori.

Zidul e crepat și amenință cu surpare; sfta cruce de pe turn e ruptă, dar' nime nu se grijește, căci poporul nu se are bine cu preotul, deci, chiar dacă ar zice, nu-l ascultă.

E păcat strigător, a lăsa în ruinare o casă sfântă și în rătăcire de un popor care numai brav s'ar putea numi.

Ne-ar plăcea, dacă *Românii* din *Dud* înaintează în toată privința, așa ca și școala și biserică lor se fie în rînd cu celea din alte sate.

P.

Ultimul cuvânt.

Un desperat se adresează unui sgârșit pentru ca să-l salveze din starea critică în care se afla.

— Am încercat toate căile, și nu știu ce să mai fac; mizeria bate la ușa mea.

Și sgârșitul întorcându-i spatele:

— Amicul meu, n'ai decât să nu-i deschizi!

Gloria și știința.

Sub titlul de mai sus „*Drapelul*” de *Mercuri* 22 Octomvrie v. scriind despre inaugurarea *Universității dela Iași*, într'un articol prea frumos spune:

În vîlmășagul luptelor de toate zilele, când adesea unele fapte vin să ne descurageze și să ne enerveze, fie că multe din ele sunt rele și greșite, fie că ele nu corespond dorinței noastre vii de-a vedea bine-

Nici aceea nu-i nevestă,
Ce nu vrea gură să deie,
Pe bărbat dracu să-l iee.

Bine-o făcut Dumnezeu,
C'o lăsat horile 'n țară,
Că's bune de amărală;
Bine-o făcut Dumnezeu,
C'o lăsat birtu 'n vecini
Că-i bun de oamenii străini;
Bine-o făcut Dumnezeu,
Că-i biserică în sat
Pentru omu supărat
Și biserică din rit,
Pentru omu amărit.

Mândra mea-i cu mine'n casă,
S'o sêrut nu mă prea lasă.
Mândra mea-i cu mine 'n tindă
Și nu vrea să mă cuprindă.
Mândra mea-i cu mine'n șură,
Eu dorm greu și ea se fură
Și se duce nu știu unde
Și cu cine se cuprindă?

Scoală mândruță din somn,
Că eu de-aseară nu dorm,
Doarmă dracu în somnu tău,
De ce dormi așa eu greu?

le și progresul mergând pas la pas cu aspirațiile noastre prea mari și grabnice, serbările dela Ploesti și dela Iași sunt menite să ne spulbere ori-ce urmă de pesimism, să întrezeze curajul nostru un moment slăbit, și în sufletele noastre insensurate să facă ear' să renască încrederea deplină în viitorul neamului față de mândria faptelor lui prezente.

Să nu judecăm numai lucrul în sine, căci greșim. Monument unor soldați viteji și temple de cultură se înalță astăzi multe în alte țări, și s'ar părea chiar că din acest punct de vedere noi am sta în urmă, și prin urmare n'am avea de ce să ne bucurăm prea mult, de ce să ne ridicăm bucuria până la mândrie. Am greși dacă am judeca astfel, căci nu trebuie să uităm ce-am fost, pe unde am trecut, și în ce scurtă vreme și cu câtă siguranță în mersul nostru am ajuns unde suntem.

Ear' după ce arată durerile prin care a străbătut poporul român până să ajungă în starea înfloritoare de acum, urmează:

La noi însă monumentele acestea se înalță pe un pământ unde altă dată domnea vrajba și slăbiciunea, pe un pământ care părea menit mai mult de a fi mormântul unui neam.

Și virtuțile noastre — ori cât ne-am calomniat în momentele de luptă — au ridicat pe acest pământ generații de viteji și de oameni culți, cari în mai puțin de-o jumătate de veac au șters toată rușinea efemeră a trecutului, pentru a ne înalța printre popoarele cele dintâi ale veacului.

Mândri de faptele prezentului, moștenire glorioasă pe care o vom lăsa copiilor noștri, salutăm și noi pe Suveranul sub a căruia înțeleaptă conducere ele s'au săvârșit, cu aceleași căldură cu care l'a salutat populația celei de-a doua capitală a țării și felicităm din toată inima pe orașele care au ridicat cele două monumente mărețe: unul al gloriei și altul al științei.

Cerem lămurire?

În „Tribuna Poporului” am sulevat ideea clasificării stațiilor învățătorești și a învățătorilor conf. gr.-or. și ved cu bucurie, că în congresul național ținut în zilele trecute, la propunerea dlui referent școlar din Oradea-Mare, congresul a și dus-o în deplinire cu ceva schimbare, după-cum se vede publicat în foile oficiale.

Am observat însă, că de cuincuenale nu se amintește nimic. Se cuprind acelea în salaritul stipulat ori ba? În „Regulamentul provisor” se amintește, dar' nu destul de clar, așa că se interpretează în multe chipuri, după-cum am cetit chiar și în „Foia pedagogică” din Sibiu.

Ne-am ruga, că cei competenți să dea deslușire: în salaritul de 400—600 fl., cuprinde-se și „cuincuenalul”?

Nu mai învățătorul calificat, care au servit neîntrerupt 5 ani într-o comună e în-

dreptătit, să capete „adausul anilor de serviciu sau cuincuenalele” după-cum se susține de consistorul arhiepiscopesc? sau fără deosebire de loc, după-cum susține foia „Nep-tanitók lapja”?

Dacă e așa, atunci e deobligată o comună în care s'a ales un învățător căruia îi compete „cuincuenalul” ca să-i dea ambele „cuincuenalele” dacă de exemplu e ales — peste cinci ani în altă comună.

Pentru clarificare se aduc un exemplu: Sunt ales într-o comună să zic, de 5 ani și după lege trebuie să 'mi-se dea cuincuenalul, dar' pe când vine al II-lea cuincuenal, mă aleg în alta comună. E deobligată această comună a-mi solvi ambele cuincuenalele?

E cam încurcată afacerea, și legea care vorbește, are multe înțelesuri, de aceea ar trebui o deslușire cât mai exactă pentru ce, ne și rugăm.

Învățătorul V.

PARTEA ECONOMICĂ.

Alegerea și păstrarea altoilor peste carne.

Într'un număr de-al „Trib. Pop.” s'a vorbit despre cunoașterea altoilor în genere, la care lucru ar trebui să-se priceapă ori-ce individ care se ocupă cu cultivarea viei. Acum când a sosit timpul, — ca altoile făcute în lose și puse în școale ca să formeze rădăcini — să se scoată, și să se aleagă; de asemenea altoile făcute în verde să se taie și să se clasifice, e bine să fim în cunoștință cu calitatea lor.

— La altoile puse în școală, se face de alungul movilei — unde au fost îngropate — un șant, acruia margine să ajungă până la patul altoilor, după aceea, cu un hârleț mic sau cu un cuțit căutam în jurul altoilor să desprindem rădăcinile — fără ale vătămă, — și apoi le scoatem, una câte una și le clasificăm. — Căutam locul pe unde au fost altitura și dacă e prins bine fără nici o rană, iar rădăcinile sunt frumoase și vertoase, atunci putem fi siguri că altoia e bună și sănătoasă și putem fără grijă să o punem în vie la locul plănit, ori de nu ne permite timpul, pachetăm legături de 50 — 50 sau câte o sută bucăți și le așezăm într-o pivniță, așa că rădăcinile să fie cât se poate acoperite cu năsip și — din săptămână în săptămână — să le udăm puțin ca să aibă umezeala recerută.

Ultoile făcute în verde, se pot cunoaște ușor dacă sunt bune ori ba. Altuirea se face în 2 feluri: în copulare și în ic. Altoile făcute în copulare, trebuie să aibă inelul

format în jurul locului oltuit bine prins. Teseturile celulelor să formeze un întreg — ca și când ambele părți ar fi o singură losă. — Celea făcute în ic, trebuie să aibă căzute buzele americice pe unde au fost altoite, ear' locul să fie vindocat, ca și când ar fi o singură losă. Cu minuțiositate trebuie căutat, căci la acest fel de altoire sunt o mulțime de găuri, cari în pripă nu se cunosc, dar' după-ce au stat altoile tăiate, se ivește găurele, prin cari intră la măduha losei tot felul de insecte cari nimicesc plantațiunea în scurt timp.

Poate să fie anul ploios, și atunci altoile nu s'au copt cum se cade, dar' aceasta, după-ce sunt altoile tăiate, cu greu se poate observa de ficine. Resultatul ar fi, că punându-le la loc — în vie, și așteptând să răsără vița nobilă, ne trezim cu odrasle de americană, pentru că fiind partea nobilă veștădă, sucul nu poate intra cum se cade și așa se împedecă dezvoltarea, și la urmă: ori se ivește un lăstar ca așa de suptire, care abia după 5—6 ani dă roadă, ori pierde de tot și se uscă.

Trebuie să examinăm bine, căci altoile nesănătoase se pot cunoaște: pe partea nobilă se zărește sbărcituri, ear' măduva dela capăt pe unde e retezată, e rară și se pot observa găurice mici, cari ne arată că măduva e în săcare și întregă altoia pe calea de a se usca.

Păstrarea peste iarnă se poate face și în pivnițe, dar' mai recomandabilă e afară în liber, făcând o groapă potrivită și așezând pe fundul ei puțin năsip. Cădăm altoile, legătura de legătura, ear' pe capătul altoit punem năsip, aceasta pentru-ca să aibă umezeală, apoi le acoperim bine cu pământ și lăsam astfel până în primăvară când le scoatem să le sădăm.

Tot acum e timpul și pentru alegerea losei americane, pentru altoit și pentru sădit. Unii susțin, că e mai bună sădirea cu americana și altoirea în verde, — pentru-ce? voi spun de altă dată. — Losa americană pentru sădit să fie mai subțire decât mai groasă, pentru-că când sădăm losa, abia la la 3—4 săptămâni odrăsește, în care timp losa cea groasă se sbărcțește sau vestejește, pentru-că sucul nu poate circula în ea într'o formă, ear' măduva scade, și pe locul scăzut, intră apa și aerul și împedecă dezvoltarea, până când losa cea subțire, e ținută o formă la putere și nu vestejește.

E bine, că losa de sădit să fie cât se poate de deasă la ochi și să fie dela pământ, pentru-că e mai sănătoasă, și aceasta se cunoaște prin desimea celulelor și colorarea ei negrie.

Peste tot losa de sădit să fie bine coaptă. Păstrarea se face în podrum, sau în loc liber ca și altoile în verde.

Procurarea altoilor de tot felul cât și a losei, e bine să se facă în toamnă, căci sunt mai eftine și avem avantajul, că primăvara, de loc ce le scoatem, le sădăm și nu mai trebuie să umblăm procurându-le. (Se luăm exemplu: Nemții de pe la câmpie, cari au început și ei în mare cultivarea vitelor, s'au abonat încă de mult, așa, că acum duc altoile spre a le așeza peste iarnă.)

Măderat, Octombrie 1897.

Petru Vanceu, învățător.

FELURIMI.

Obiceiurile noastre. Un istoric german, care nu-i mulțumit de loc cu obiceiurile noastre sociale, se exprimă asupra acestora în chipul următor:

Multe obiceiuri din zilele noastre sunt rămășițe din vremurile vechi; unele din ele și-au păstrat însemnătatea, iar altele și-au schimbat-o cu desevărsire. Obiceiul de a lua pălăria de pe cap e împrumutat de la cavalerii din veacul de mijloc; ei își luau coiful de pe cap când se vedeau biruiți, și luarea coifului însemna că se supun învingătorului.

Scoaterea mănăși însemna sinceritate și prietenie; astăzi chiar nu se cavine să strângi mâna cuiva înainte de a-ți scoate mănășa.

Darea mânei înainte de luptă era o obișnuită reciprocă despre o luptă onorabilă și de acolo vine obiceiul că mirii strâng mâinile înainte de cununie.

În evul mediu, un soldat francez căzușit în prizonier în mâinile englezilor. El a fost silit să se lupte în fața publicului cu un boxor negru. Prizonierul nu se pricepea la ast-fel de lupte. Obiceiul dărei mâni înainte de a se începe lupta i-a fost de mare folos. Francezul, care era foarte puternic, a strins așa de tare mâna negrului, că i-a rupt-o, punându-l în imposibilitatea de a se mai lupta.

Acele de păr sunt numai niște pumnie în miniatură; femeile din unele părți ale Siciliei poartă și acum niște ace de păr așa de mari, în cât pot fi ușor întrebuințate ca arme.

Cerceii au fost socotiți în vremurile cele mai vechi ca un semn de sclăvie și erau închiși ast-fel, în cât nu mai puteau fi scoși din urechiă. După forma cerceilor, se putea ști cuiu proprietar aparținea cutare sau cutare sclav. La multe popoare sălbatice, femeile poartă cercei ca un semn al supunerii față de bărbați. Cerceii sunt și azi un semn de sclăvie a femeilor: ce-i drept însă, ele nu sunt sclave bărbaților, ci modei.

Cin-a lăsat horile,
Nu'l mai prindă zorile;
Cine-o lăsat cântecele
Să-i pocnească pântecile;
Cine-a lăsat vin de an,
Fie-i Dumnezeu dușman.

Horile și zorile,
Măndrele și florile,
Horile îmbătrînesc,
Zorile se tot ivesc,
Florile tot înfloresc,
Da măndrele te urăsc.

Cine-o făcut muierea
Mare 'i-o fost puterea,
Cine-o făcut pe bărbat
N'o pus picioare la pat:
De le-o pus, se fi pus șasă,
Muieră-ar fi mai aleasă,
Din patru unu 'l rupsei,
Muieră 'mi-o alesei.

Când aud glas de hidede *)
Numa mândra mea mă crede,
Cât mi-'i inima de bună;
Când aud glas de cimpoi,
Nu mai am stare la oi.

*) violina, laută.

Să stau improptit în bătă,
Că pădurea mi-'i urtă.

De opt ani cu arcu trag,
Fetele mă au în drag
Și cu ochii mai mă mîncă,
Și'și scapă fusu din brîncă,
Și cu secerile 'și taie
Degetele 'n loc de paie.

De temniță mi-'i tot frică,
Rău mă tem că n'oi scăpa,
Ci temnița m'a mîncă;
Ura de mine se leagă
Și umblă să-mi fie dragă;
Da să mă scap de urt,
Îl prind odată de gât.

Eu îs pruncu mândrii mele,
Cela mai mîncat de rele;
Eu îs pruncu pădurii
Vrutu-m'o mîncea lupii.

Răchiuță beutură,
Multe rele'mi scoți din gură;
Da dacă-mi placi așa bine,
Inecă relele 'n tine,
Mândra să nu 'mi-o sfădesc,
Ci să cânt și să horese.

Hei, și când mă insurau,
Nu-mi trecu că nu-'s chiar craiu
Și când șezui după masă,
Mândra-mi păru 'mpărăteasă;
D'nu trecu nici o lună,
Până vîzui și aflaiu,
Că de dracu mă legaiu.

Beutura trăge-a somn,
Mândra mîncă cap de om.
Mândra-i tot la alții 'n brață
Eu m'am urt de viață,
Mândra doarme în pat moale
Durmire-ar, nu se mai scoale;
Ea nu mă vede de ură,
Eu m'am dat la beutura.

Mândra mea șede și toarce,
Cu ochii inima-mi stoarce;
Mânda a gîtat de tors
Inima toată 'mi-a stors,
Mândra țese pînză lată,
Inima 'n mine 'i uscată;
Mândra șede mînioasă
Și poale cu primă 'și coasă.

Mă mir mândră, cui faci ciudă?
Că umbli tot legănată
Cătu-'i ulița de lată;

Mă mir, mândră, cui faci but,
Că faci ce n'ai mai făcut?

Unde se pun gînduri multe:
Pe bătrîni ti cărunțește,
Pe tineri ti bolunzește;
Face fetele să plîngă
Și feciorii să se stingă.

Mamă când tu m'ai născut,
Grije de ce n'ai avut,
Să-mi faci ciupa 'n apă rece,
Dragostea să nu mă 'nece,
Ci-o făcuși în apă caldă,
Dragostea rău să mă ardă.

Culese de G. Bodnar.

Snoavă.

Dă-mi și mie.

Un țigan mergând pe lângă calea ferată
văzu trenul venind spre el.

Dacă îl văzu se așază între șine și
cepu să facă semn cu mâna mașinistului
ca să oprească trenul.

Acesta crezând că este cine știe ce
linie, opri trenul.

Țiganul plin de bucurie se dădu alături
cu mașina și zice:

— Ma rog boiarule, dă-mi și mie un
bune sa-mi aprind luleaua.

„MUREȘANUL“
institut de credit și economii în
M.-RADNA
și-a început operațiunile.

Acoardă: împrumuturi cambiale, hipotecare, avansuri pe lombard.

Primește: depuneri spre fructificare cu 5%

Oarele de birou: în fiecare zi de lucru dela 8—12 înainte de amezzi.

(105) 1—3 Direcțiunea.

Telefon Nr. 146. Telefon Nr. 146.

DESCHIDERE DE BĂCĂNIE!

Avem onoare a aduce la cunoștința onor. public, că am deschis în localul de mai înainte **Simon Károly**.

Arad, Piața Tököly, colțul străzii Zrinyi (baie) și Lázár Vilmos

o frumoasă băcănie de coloniale, delicatose și material de vopsele

care o vom conduce sub firma înregistrată la tribunal

LADÁNYI KÁROLY și FIIU

În urma legăturilor solide comerciale ce avem, și basați pe lunga noastră experiență suntem în plăcuta poziție de a acorda cele mai întinse avantagii atât în privința calității mărfurilor cât și în privința prețurilor. Vă rugăm deci ca să binevoiți a ne onora cu comanda Dvoastre.

Asigurându-vă de serviciu prompt și solid, suntem

Arad, în Octomvrie 1897.

Cu toată stima

LADÁNYI KÁROLY și FIIU.

(104) 2—2

Banca generală de asigurare mutuală.

(33) 30— **„TRANSILVANIA“**
 ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă condițiunile cea mai favorabile:

1. în contra pericolului de foc și exploziune; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile etc;
2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri să dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichisz, Bihor, Ciomad, Caraș-Severin, Timiș și Torontul prin

Agentura principală din Arad.

(Strada Széchenyi Nr. 1, casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan, etagiul al II.) precum și prin agenturile ceruiale și speciale.

MERSUL TRENURILOR

Valabil dela 1 Octomvrie 1897. Valabil dela 1 Octomvrie 1897.

Arad—Budapesta.			Arad—Ciaba—Oradea-mare.			Seghedin—Arad			Ternova-Cheriu						
dim.	a. m.	seara	dim.	a. m.	seara	d. m.	seara	dim.	d. m.	dim.	d. m.	dim.			
Arad, pleacă	8.18	11.20	9.35	Arad, pleacă	5.10	11.20	9.35	Seghedin, pleacă	2.19	6.10	3.08	Selouș	6.15	4.59	8.02
Sofronya	—	11.36	9.53	Sofronya	5.25	11.36	9.53	Makó	3.32	7.34	5.—	Pancota	6.28	5.12	9.17
Curtici	8.36	11.49	10.07	Curtici	5.39	11.49	10.07	Apátfalva	3.52	7.57	5.24	Musca-Măderat	6.37	5.21	9.26
Lökösháza	—	12.05	10.25	Lökösháza	5.56	12.05	10.25	Cianadul-ung.	4.01	8.04	5.32	Șiria	6.44	5.28	9.33
Chitighaz	9.01	12.28	10.54	Chitighaz	6.13	12.28	10.54	Nádlaç	4.18	8.18	5.50	Chirechlu	6.52	5.36	9.40
Ciaba	9.28	1.19	11.39	Ciaba, sosește	6.40	12.54	11.24	Csanád-Palota	4.36	8.32	6.09	Uj-Szt-Anna	7.06	5.50	9.57
Szolnok	11.19	4.14	2.49	Ciaba, pleacă	7.—	2.33	4.50 dim.	Mezőhegyes	4.56	8.57	6.55	Zimánd-Ujfalu	7.21	6.03	10.10
Budapesta, sosește	1.10 d. a.	7.20 seara.	6.10 dim.	Giula	7.27	3.05	5.26	Batania	5.15	8.57	6.55	Arad, sosește	7.39	6.21	10.30
Budapesta—Arad.			Oradea-mare, sos.			Arad—Brad.			St.-Ana—Chitighaz.						
a. m.	dim.	seara	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	dim.		
Budapesta, pleacă	1.55	8.05	10.—	Oradea-mare, pleacă	10.20	4.25	7.30	Arad, pleacă	6.25	5.10	11.52	St.-Aus, pleacă	3.25	6.30	8.—
Szolnok	3.56	11.07	1.30	Leș	10.48	4.56	8.06	Ótvenes	6.44	5.29	12.13	Șimand	3.53	7.02	8.28
Ciaba	5.52	2.23	4.32	Cefa	11.03	5.12	8.29	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.36	12.21	Chisineu-Erdelj	4.80	7.43	9.02
Chitighaz	6.10	2.54	5.03	Nagy-Szalonta	11.26	5.37	9.08	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Socodor	4.43	8.—	9.18
Lökösháza	—	3.12	5.21	Sarkad	11.57	6.09	9.51	Chirechin	7.23	6.07	12.56	Șielău	—	8.15	9.29
Curtici	6.34	3.28	5.38	Giula	12.21	6.34	10.21	Șiria (Világos)	7.39	6.23	1.15	Otlaca	—	8.29	9.42
Sofronya	—	3.40	5.50	Ciaba, sosește	12.42	6.56	10.50	Musca Măderat	7.46	6.30	1.22	Blek	5.20	8.45	9.58
Arad, sosește	6.52 seara	3.55 d. a.	6.05 dim.	Orcafalva	2.23	7.09	4.32 dim.	Pancota	7.54	6.39	1.36	Chitighaz, sosește	5.35	9.—	10.12
Arad—Teiuș.			Arad—Timișoara.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.						
seara	d. m.	dim.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	dim.		
Arad, pleacă	7.02	4.30	6.30	Arad, pleacă	6.20	11.25	5.—	Arad, pleacă	6.25	5.10	11.52	Chitighaz, pleacă	5.13	3.10	8.41
Glogovaț	—	4.42	6.41	Aradul-nou	6.31	11.38	5.21	Ótvenes	6.44	5.29	12.13	Blek	5.25	3.31	10.04
Gyoroș	—	5.03	7.01	Németságh	6.49	11.56	5.47	Mocrea (Apatelek)	6.51	5.36	12.21	Otlaca	5.35	3.44	—
Pauliș	—	5.14	7.12	Vinga	7.08	12.15	6.14	Boroș-Ineu	6.51	5.36	12.21	Șielău	5.45	3.58	—
Radna-Lipova	7.46	5.35	7.29	Orcafalva	7.20	12.27	6.34	Tamand	6.57	5.59	12.48	Socodor	5.56	4.14	10.47
Conop	—	5.57	7.51	Mercifalva	7.31	12.38	6.52	Bocsig-Bel	6.57	5.59	12.48	Chisineu-Erdelj	6.17	4.44	11.15
Bérsava	—	6.13	8.07	St.-Andrei	7.43	12.51	7.12	Repsig	7.04	6.07	12.56	Șimand	6.38	5.15	11.42
Totvărădia	—	6.39	8.29	Timișoara sosește	8.01	1.10	7.39	Cocuiaba-Căcărșu	7.04	6.07	12.56	St.-Anna, sosește	7.—	5.45	12.08
Soborșin	8.48	6.58	8.47	Arad—Seghedin.			Brad sosește			Boroș-Sebeș—Moneasa.					
Zam	9.07	7.27	9.16	dim.	a. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	seara	dim.	d. m.	dim.		
Gurasada	—	7.58	9.42	Arad, pleacă	6.20	11.25	5.—	Arad, pleacă	6.25	5.10	11.52	Boroș-Sebeș-Buteni, pleacă	—	9.45	
Iliș	9.31	8.08	9.58	Aradul-nou	6.31	11.38	5.21	Ótvenes	6.44	5.29	12.13	Selăgeni-Prăzești	—	10.—	
Branleica	—	8.26	10.16	Németságh	6.49	11.56	5.47	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.36	12.21	Bohani	—	10.18	
Deva	9.57	8.52	10.42	Vinga	7.08	12.15	6.14	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Dezna	—	10.35	
Simeria (Piski)	10.08	9.06	11.11	Orcafalva	7.20	12.27	6.34	Tamand	7.23	6.07	12.56	Ravna	—	10.50	
Orăștia	10.37	9.52	11.36	Mercifalva	7.31	12.38	6.52	Bocsig-Bel	7.04	6.07	12.56	Moneasa	—	11.—	
Șibot	—	10.16	11.57	St.-Andrei	7.43	12.51	7.12	Repsig	7.04	6.07	12.56	Băile Moneasa	—	11.40	
Vințul-de-jos	—	10.40	12.19	Timișoara sosește	8.01	1.10	7.39	Cocuiaba-Căcărșu	7.04	6.07	12.56	Băile Moneasa	—	11.40	
Alba-Iulia	11.18	11.01	12.32	Timișoara—Arad.			Brad sosește			Moneasa—Boroș-Sebeș.					
Teiuș, sosește	11.40	11.30	1.05	dim.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	seara	dim.	d. m.	dim.		
Teiuș—Arad.			Arad—Timișoara.			Arad—Brad.			Chitighaz—St.-Ana.						
dim.	d. m.	dim.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	a. m.	d. m.	seara	dim.	d. m.	dim.		
Teiuș, pleacă	3.33	3.43	2.—	Arad, pleacă	6.20	11.25	5.—	Arad, pleacă	6.25	5.10	11.52	Chitighaz, pleacă	5.13	3.10	8.41
Alba-Iulia	3.57	4.17	2.33	Aradul-nou	6.31	11.38	5.21	Ótvenes	6.44	5.29	12.13	Blek	5.25	3.31	10.04
Vințul-de-jos	—	4.34	2.49	Németságh	6.49	11.56	5.47	Mocrea (Apatelek)	6.51	5.36	12.21	Otlaca	5.35	3.44	—
Jibot	—	4.55	3.10	Vinga	7.08	12.15	6.14	Boroș-Ineu	6.51	5.36	12.21	Șielău	5.45	3.58	—
Orăștia	4.39	5.19	3.31	Orcafalva	7.20	12.27	6.34	Tamand	6.57	5.59	12.48	Socodor	5.56	4.14	10.47
Simeria (Piski)	5.07	6.05	4.10	Mercifalva	7.31	12.38	6.52	Bocsig-Bel	7.04	6.07	12.56	Chisineu-Erdelj	6.17	4.44	11.15
Deva	5.19	6.20	4.25	St.-Andrei	7.43	12.51	7.12	Repsig	7.04	6.07	12.56	Șimand	6.38	5.15	11.42
Branleica	—	6.43	4.49	Timișoara sosește	8.01	1.10	7.39	Cocuiaba-Căcărșu	7.04	6.07	12.56	St.-Anna, sosește	7.—	5.45	12.08
Iliș	5.45	7.06	5.13	Arad—Seghedin.			Brad sosește			Boroș-Sebeș—Moneasa.					
Gurasada	—	7.16	5.23	dim.	a. m.	d. m.	dim.	d. m.	a. m.	seara	dim.	d. m.	dim.		
Zam	6.08	7.41	5.50	Arad, pleacă	4.45	8.55	4.10	Arad, pleacă	6.25	5.10	11.52	Boroș-Sebeș-Buteni, pleacă	—	9.45	
Soborșin	6.34	8.15	6.25	Pecica	5.29	9.30	5.07	Ótvenes	6.44	5.29	12.13	Selăgeni-Prăzești	—	10.—	
Totvărădia	—	8.21	6.41	Bățania	5.59	9.53	5.47	Zimánd-Ujfalu	6.51	5.36	12.21	Bohani	—	10.18	
Bérsava	—	8.57	7.05	Mezőhegyes	7.—	10.32	6.50	Uj-Szt-Anna	7.15	5.59	12.48	Dezna	—	10.35	
Conop	—	9.15	7.22	Csanád-Palota	7.21	10.51	7.13	Tamand	7.23	6.07	12.56	Ravna	—	10.50	
Radna-Lipova	7.30	9.45	7.54	Nádlaç	7.36	11.05	7.32	Bocsig-Bel	7.04	6.07	12.56	Moneasa	—	11.—	
Pauliș	—	10.—	8.10	Cianadul-ung.	7.50	11.17	7.47	Repsig	7.04	6.07	12.56	Băile Moneasa	—	11.40	
Gyoroș	—	10.14	8.22	Apátfalva	7.58	11.25	7.58	Cocuiaba-Căcărșu	7.04	6.07	12.56	Băile Moneasa	—	11.40	
Glogovaț	—	10.38	8.43	Makó	8.21	11.47	8.40	Repsig	7.04	6.07	12.56	Băile Moneasa	—	11.40	
Arad, sosește	8.08	10.50	8.55 seara	Seghedin sosește	9.27	12.51	10.01 seara	Cocuiaba-Căcărșu	7.04	6.07	12.56	Băile Moneasa	—	11.40	